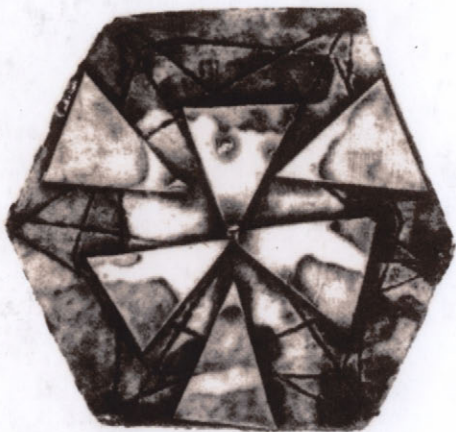

Gál Éva Emese • A tizenegyedik párancsolat

Gál Éva Emese

A tizenegyedik parancsolat

Pallas-Akadémia Kiadó

GÁL ÉVA EMESE
A TIZENEGYEDIK PARANCSOLAT

GÁL ÉVA EMESE
A TIZENEGYEDIK PARANCSOLAT

Versek

Gál Éva Emese

Pallas-Akadémia Könyvkiadó
Csíkszereda, 2005

A könyv megjelenését a Nemzeti Kulturális Örökség
Minisztériuma támogatta

A borító a szerző munkája.

Első kiadás: Pallas-Akadémia Könyvkiadó, 2005

© Gál Éva Emese, 2005

© Pallas-Akadémia Könyvkiadó, 2005

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes verseket illetően is.

FÉLÁLOMBAN

FÖLÖSLEGES VERS

Írjak-e még egy fölösleges verset
itt, ahol a világ oly verstelen,
hogy a rímek is belesüketednek,
és elnémulnak a sorvégeken?

A nyomor és aljasság káoszában,
ahol a lélek tűnt illúzió,
ahol csak harc és vesztes valóság van,
mit ér a líra? Mit a tiszta szó?

S mit ér a szépség? Nem látja az éhes!
Neki a legszebb a kenyérszelet.
Aki nem éhes, talán nem is érez,
Csak adja-veszi a becsületet.

Nincs mítosz már. Se nemzeti, se hősi.
Nem ringat senkit se eszmény, se hit.
A glóriát a bomlás megelőzi.
Isten leírja teremtményeit

a jövőt megjátszó időalapból,
amelynek a hitele mind apad,
mintha a szellem kihullna a harcból,
s veszni hagyná a gondolatokat.

Hát hagyjuk-e, hogy a gondolat vesszen,
legyen mind szellemtelenebb a kép,
vagy írjuk meg sok felesleges versben
e kenyértelen, lelki éhezést?

ÓDA A FÁKHOZ

A fák írják a legszebb verseket.
A szüntelenül múló kezdetek
rímeit belesóhajtják a szélbe,
ha ujjaikról rázzák a havat,
ha virágaik szirma ráhavaz
a kert elmerengő tekintetére.

És írják a helytállás verseit!
A földet megszökni nem engedik,
gyökerük tartja össze a világot.
A látóhatárnyi, kicsi hazák
álmukban minden szent lomb-koronát
óvnak, mint egy valódi királyságot,

ami egymásba ment négy évszakot,
hogy folytathassa mindég ugyanott
a toborzást a nyári diadalra,
és túlharsoghassa az életet,
amikor minden halált eltemet
egy tűnő, mégis örök pillanatra.

Most tavasz van: szerelmesek a fák.
Virágok vonnak rájuk glóriát,
s messze úzik a téli némaságot.
Lesz ősz is, mikor szerelmük elég,
és hamuszínűvé válik az ég,
hogy közönybe fulladjanak a lángok.

A helyben állásra ítéltetett
fák verssel róják tele a szelet,
betéve szavalja őket az élet.
Akkor is írnak, mikor fáj a fagy,
és ezer karjukba az ég szakad,
hogy ringassák a hűtlen messzeséget.

NYÁRI ÉJSZAKA

Gyertyafény borít, ingó kupola.
Körötte ezeregy nyár éjszakája:
a csend, ami nem hallgat el soha,
válaszol a föld fekete szavára,

a sötét, ami szinte befalaz,
de súlyát a lombok szívják magukba,
hogy áttörjön rajta a fuvallat,
ha a falat a levegő megunja,

s a mélység, mi lélegzetet cserél
a csillagokat szövő végtelennel,
s ami minden álomban hófehér,
mert halálát vetíti rá az ember,

mint kétkedést, kérdést, gondolatot,
véges kis elméje szomorú árnyát,
hogy vaksötétbe mért falaztatott,
és mikor taposhat az éjszakán át?

A gyertya elfogy, és nincs oltalom.
Kialszik minden fény, ami teremtett,
s egyszer csak, túl minden gondolaton,
föllobbannak az elfelejtett versek.

NOSZTALGIA

Emlékeztek-e még a régi nyárra,
mikor a lelkünk végtelenre tört?
A pillanatnak nem volt még határa,
nagyon mélyen alattunk volt a föld,

és minden salak úgy égett a tűzben,
amelyben arcunk megmosakodott,
hogy sorsunknál igazabbá hevülten
őrizhesse nekünk a holnapot.

Nem tudom már, hogy mi volt az ígéret,
de kevés volt hozzá ez a világ.
Egyre hunytak benne a hívó fények,
mintha megsemmisítené magát,

és hitünk, lelkünk lassan belefáradt,
hogy napot teremtsen a semmiből.
Elhamvadt bennünk ez a furcsa század,
ami múltat, jövőt egyszerre öl,

és soha nem békül meg jelenével,
csak áttapos a hulló perceken.
Az elmúlás csonka időkkel érvel,
s megsebesül minden történelem.

A csöndet most szakítja el az óra
lúktetése: késő van és korán.
Egy rég elmúlt nyár konok mutatója
körül pörög az örök délután.

SZÍVMEZŐ

A csillagmezők parlagon hevernek.
Rossz szántóföld a szívben is az úr,
mert semmiben csak úri csend teremhet,
bármit is vetne el a szív belül.

Hiába forog az idő ekéje,
ha kicsorbítják hallgatag kövek,
s a mag behull az időtlenségbe,
ahol nem lesz csírája semminek,

és lassan minden közömbössé válik,
mintha a szívünk meddő lenne már.
Nem nyílik dobbanástól dobbanásig
föl benne új és új látóhatár,

csak hajszott szolgája lesz életünknek,
egyre kopottabb, vérző kis robot,
ami néha nyilallva lázad, lüktet,
dobog. Dobog még, ameddig dobog.

A szívmezők is parlagon hevernek.
Lüktetnek, mint a csillag odafent.
A fény a világ véreként kerenghet,
míg ki nem olt minden napot a csend.

ALKONY

Van gondolat, ami téged felejt el,
cserben hagy, menekül, vagy megtagad,
a köd mögött szövetkezik a csenddel,
hogy elhomályosítsa arcodat.

A szél üresre söpri a mezőket,
a messze szaladó út szélei
késhegyként futnak neki az időnek,
és egyszer vérét fogják ontani.

Az idő vérébe alvadt világra
ráalkonyul majd az emlékezet.
Semmi sem lesz előtte, se utána,
nem marad, amit elfelejtene,

csak fájni fogsz, ahogy az idő teste
fázik, ha óraszíve nem dobog,
s egyszer, mintha átölelné az este,
lehajolnak érted a csillagok.

KÖD

Úgy araszolunk előre a ködben,
mintha semmiből lépnénk semmibe,
mintha az irány lenne oly időtlen,
hogy a tájnak bele kell vesznie.

Az út, melyen a kerekek döcögnek,
csak pillanatról pillanatra él,
múlt és jövő rabja marad a ködnek,
de minket tovább űz vakon a cél:

az érkezés, a biztonság, az otthon,
a szorongást föloldozó világ,
ami melegével átsüt a gondon,
és őriz minden elveszett hazát,

mint a kétségen túli bizonyosság,
az űzetésen túli pillanat,
vakvilág mögött egy látható ország,
mint csenden túl az értelmes szavak.

A semmin tompán törnek át a fények,
mintha sajogna bennük az idő,
mintha didergetnék az érkezések,
s mégis hevítené az érkező.

S a semmi ellen mindennel marasztal:
dereng, majd egyre inkább felragyog
egy kisváros deres-barázdás arccal.
A semmit legyőztük: itthon vagyok.

SIKOLY

Az eső hirtelen elhallgatott.
A szél átváltott alig suttogásra,
mintha hangjukat vesztett angyalok
szállnának a húrként feszülő ágra,

és megpengetnék benne a halált.
Köddel vegyült, nehéz volt a sötétség.
A csend kegyetlenül vigyázzban állt,
hogy szerteparancsolja jelenlétét,

mikor magára sikoltott a kép,
s megingatva a függőleges csendet
kiáltotta: ez a táj nem elég
se az életnek, se a végtelennek!

És kezdődött a harc kívül-belül,
mind meztelenebb lelkiismerettel.
A tóba a végtelen ég merül,
míg medréig ki nem szárad az ember.

Reszkettek a mélyben a csillagok.
Még volt egy versnyi égbolt az időhöz,
még volt milyen tájért sikoltanod,
mikor a mederben az úr tetőzött,

és az egész világ elhallgatott
torkára dermedt, örök sikoltással,
mintha hangjukat veszített angyalok
szárnyai közt törne el a haláldal,

és szertehullna benne a halál.

ŐSZI TÁJ

Úgy égünk mi is, mint az őszi fák,
ha földre hullott arcunk felparázslík.
Áttapos rajta az egész világ,
s taposni fog az utolsó parázsig.

Megduzzad az égbolt üres szeme,
szelek söprik a suttogó imákat,
az időnek már nincs tekintete:
rég hátat fordított az elmúlásnak.

Így válik gondolattá ez a táj,
arc nélküli, testtelen képzeletté,
ahonnan felröppen minden madár,

hogy az ég boltíveit körberója,
de gyöngébb a szárnya, mint a halál,
s megdermed, mint a felhúzatlan óra.

ÓDA A SZÍVHEZ

Nem ütöttem embert, se állatot,
de téged szívem, egyre ostorozlak,
hogy minden percemet végigdobogd,
s robotja légy egy értelmetlen sorsnak,

ami nálad kietlenebb robot
egy magát sehová űző világban:
egyre-másra pusztulnak a korok,
s megjätsszák, a halálban folytatás van.

Szívem, és minden szervem, ti szegény
rabszolgái e hajszolt létezésnek,
akikből fölépül bennem az „én”,
bocsássátok meg azt, hogy értem éltek,

és hogy a diktátorotok vagyok!
Ostoroz, mérgez az életem kénye,
soha nem adhatok szabadnapot,
s hogy léteztek, csak akkor veszem észre,

ha lázad bennetek a fájdalom,
ha a salak gyűl, s a sejt belefárad,
s kaput nyit a szívdobbanásokon
egy-egy kis csend a végtelen halálnak.

Belőletek állok: a szellemem
minden bűnéért bennetek hull térdre,
mert legnagyobb vétkem, az életem
kényszerít a fájdalmas létezésre.

GYERGYÓI ŐSZ

Már éles pengéjű szelek
borotválják a tájat,
átmotozzák a testedet,
és csontig belevágnak.

Eléd szalad a sáros út,
portenger nem oly rég volt,
tócsáiba belevakult
az ezerszemű égbolt.

Ebben a sárban süllyed el
fél életed, hazáig.
Az idő, bölcs lépteivel
vezet, avagy csak játszik,

de ígéri, hogy hazaérsz
sáron, illúziókon
átgázolva, mert az egész
világ már csupa otthon,

s ahogy dermedten közeledsz
a házhoz, minden lépted
mindegyre távolabbra vet
hogy soha meg ne érkezz,

és mind idegenebb a kép,
már a semmibe olvad,
mikor kis lapi hull eléd,
és kényszerít, hogy olvasd

világtalan üzenetét
egy rozsdamart levélnek,
ami lombja hitében élt,
akár az emberélet,

míg cserben nem hagyta a hit,
a lomb ki nem vetette,
hogy gyilkos körforgásait
a világ megtehesse.

ÁGAK

Zuhan a test. Kapaszkodna az elme
minden kis ágba, amit felkínál
egy gondolat törékeny kis szerelme,
amit lombjában rejteget a táj,

a föld mégis jobban húzza a mélybe,
mint amennyire emeli az ég.
Roppan vele ezer ág ölelése.
A szerelem ereje nem elég

legyőzni azt az értelmetlenséget,
amit színültig kitölt a sötét.
Vele küzd meg kegyetlenül az élet,
hogy felszínen tartsa lélegzetét,

mintha a magasság a világosság
lenne, ahol a csend is látható,
ahol a holnap csillagait osztják,
és fényeit derengeti a szó,

de nehezül a gondolatok ága,
s a fa csúcsa sem éri az eget.
Az elme hiába tör magasságra,
amíg a mélység gondja nehezebb,

s egyszer a gondolatok szétszakadnak,
mint egy túlterhelt szárítókötél,
és a semmibe zuhanó szavaknak
fehér homlokot kölcsönöz a tél.

ÉVSZAKTEMETŐ

Lassan a lelkünkre ég ez az ősz.
Fájdalma olyan régen ismerős,
mintha célja lenne az elmúlásnak,
hogy bennünk égesse el ezt a tájat.

Ahogy lángoló arca földre száll,
és az ágakon pendül a halál,
mintha arcunkba zuhanna a kék ég,
hogy velünk sokszorozza messzeségét.

Szerelmünket szétszórják a szelek,
mind messzebről szól az emlékezet,
s az ágak, mintha tovább ölelnének,
boldogan ringatják az ürességet,

és lassan ez a hamvadó világ
oly mély álomba öleli magát,
hogy föl a temetésére se ébred,
csak az álmai lesznek hófehérek.

ŐSZI GONDOLATOK

Ma a pusztulás kiteljesedett:
a koronákról minden arany éket
sárba sodortak kegyetlen szelek,
és úgy fölkavarták a messzeséget,
hogy a levegő befeketedett.

Nem tudom, milyen harc parancsa él
ott, ahol az élet egyre a vesztes,
s mindég ugyanúgy tarolja a tél
benne a méltóságot, és szerelmet?
Miért öl, ami sosem élt: a szél?

Az élet miért kiszolgáltatót
a holt világnak, hogyha ő a többlet?
Hogyan szelídítsen erőszakot
holt anyagban, ha élő ösztönöknek
sem parancsolnak a gondolatok?

Minden többlet hát hiábavaló?
Az élet, értelem, gondolat, versek
minden tette csupán illúzió,
amit égi viharok elsepernek?
A némaság erősebb, mint a szó?

FÉLÁLOMBAN

Ahogy öregsünk, gyűl a fájdalom,
és lassan kitölti a csontjainkat.
Isten minden hiányunkkal rokon:
hitével már csak félálomba ringat.

A lombokat most perzseli az ősz.
A fények még a csenden átszítálnak,
s egy-egy levél hullásán elidőz
a halálából fölszakadó távlat,

míg a horizont lélek-húrokon
olyan csodaváró akkordot penget,
ami minden hiányunkkal rokon,
mint a csodákat vesztegető versek

sorai közé hulló néma fény
fohászunk kudarcái peremén.

ALKONY

Mondd, látod-e az alkonyodó képet?
A földből árad szerte a sötét.
A mélység terjed, a magasság mélyed,
mégsem zuhan maga alá az ég.

A függöny letről fölhulló redőit
hintáztatják a nyugtalan szelek,
a csend saját magával kergetőzik,
mint álmában a lelkiismeret.

Mire éjszaka lesz, és a sötétség
nem csak óv, rejt, hanem le is igáz,
és minden magába süllyedő érték
végtelen tekintete lesz a gyász,

fönt a csillagok hús szopránján zendít
hallgatag hangversenyére az űr,
a harmatcseppek titkon visszarezgik,
és a hold kíséretet hegedül.

GYERGYÓI ÉJSZAKA

Sosem volt ilyen súlyos a sötét.
Nagy gyászban fornak így össze a házak.
A Földön egyetlen lámpa sem ég,
s a csillagok fényében nincs bocsánat.

Sorsukban alszanak az emberek.
Itt-ott kémények füstje száll az égre,
s szétfoszlik, mint a lelkiismeret
sóhajtása és tehetetlensége.

Szakállas csend a táj lelkén a köd.
Lassan vész minden a láthatatlanba.
Nincs különbség élet, s halál között,
ha lelkét a világ a ködnek adja.

De mi a köd ellen is álmodunk!
Nem kobozható el tőlünk az éden,
amíg el nem pusztul a nagy körút,
ami szívünket koptatja az égen,

és ha ébredni nem lesz már hova,
ha a világot föladja az Isten,
hát nem ébredünk föl többé soha,
csak álmodjuk tovább azt, ami nincsen,

hogy túlélje sok kis álomvilág
a teremtés nagy, isteni kudarcát!
Semmiért nem adhatja föl magát:
a szellem világa a folytonosság,

ha nincs más tere, öntudatlanul.
Millió csillag arca porrá éghet,
bolygók özöne széthullhat vadul:
a szellem álmában virraszt az élet.

POR ÉS SÁR

Ez a kisváros, mondd, miről álmodhat
a tehetetlenség falai közt,
amit földes kis utcák határolnak,
ahol csak a sár és a por örök?

Nehéz csöndekhez súrlódik a hajnal,
az a gondolat föl sose dereng,
ami égre kúszhatna föl a Nappal,
hogy besugározza a végtelent,

csak szürkesség jön, új nap szürke rendje.
Álom, ha volt, a hűlő ágyra halt.
Az ember ébred s nekikeseredve
próbál túlélni minden földi bajt.

Ha konok ablakomon kitekintek,
szemem tükrére rakódik a por,
a házak fölött talmi csillagdíszek
fakulnak, s ragyog a semmi sehol.

Ez a kisváros régen elvesztette
távlatait, csak hal időtlenül,
pora, sara ráhull az emberekre
s az ég lassan a földben elmerül.

HÁLYOG

Az utca olyan, amilyen az élet:
az idő lépte-nyoma ráfagyott,
a sárba, hóba süppedt tévedések
mintázzák a dermedt domborzatot.

A nyomokban mind mélyülnek az árnyak,
a nyomtalan felszínen ég a fény,
de a percek nagy bakancsokkal járnak
a kis utca hóborított egén

és a ragyogást lassan eltapossák.
Magas és mély egyformán szürke lesz
és arctalanná válik a valóság.
Minden arc egyre értelmetlenebb.

Mert minden arcunk el fog tűnni egyszer,
minden nyomunk, ami azonosít,
hogy a semmibe taposott egekkel
temessük el a világ álmait.

Lehet, hogy álom minden, amit élünk,
s nincs hová fölébredjen a világ?
Megszűnik minden galaxisunk, fényünk,
ha nem álmodhatja magát tovább,

mert eltapossa álombeli arcát,
a derengést, árnyat, domborzatot,
életet, körforgást, s mert nincs valóság,
az álomtalan mindenség halott?

Olyan jó lenne egyszer felébredni
akkor is, ha az ébredés halál,
de nem lehet: az álmon túl nincs semmi,
és nem létezik soha, ami fáj,

csak eltűnik a széttaposott utca,
a sár, a hó, az árnyék és a fény.
Még ég a nap, de áttörni nem tudja
a hályogot az ég halott szemén.

ÉJJELI SZONETTEK

I.

Lelkünkre fagy a kisvárosi éjjel,
arcunkat mintázzák a sárnyomok,
s a csend mind üresebb tekintetével
farkasszemet néznek a verssorok,

mint a kihalt út, ahonnan már senki
nem indul, s nem érkezik sehova,
csak falakba zárt álmait kerengi,
mintha a fal lenne az otthona,

s nem lenne világ semmi, semmi máshoz,
mint a dermesztő mozdulatlansághoz,
melyből visszahőköl a gondolat.

Furcsa, hogy a fa ölelkező ága
között vidul fényre az utcalámpa,
s mégis halnak a szerelmes szavak.

II.

Fájdalom, hiány, és többlet az ember,
több annál, amit veszteni lehet,
herdálja arcát örök szerelemmel,
hogy teremtsen az emlékezetet,

ahol távoli percek együtt élnek.
Ami elmúlt, jelen van szüntelen,
mintha az idő önismeretének
éltetője lenne az értelem,

hogy egyre több múlttal előre törve
a végtelen űrt egyszer csak legyőzze
s ne legyen semmi hiábavaló.

A kihalt utcán rossz szelek zenélnek,
a falak között álmodik az élet
és sártengerbe fagy a vershajó.

FAL

Falszínű a csend minden fájdalomban.
A sóhajtásoktól föl-fölreped,
és a hit, emlék, álom beleroppan,
ha a gond földig húzza az eget,

és semmi sem marad fönn magasságnak,
a csillagok szemén kiüt a sár,
s hitünk édenéből a legszebb fákat,
amelyekre lelkünk madara száll,

a gyilkos gondolatok letarolják.
A végtelenből csak a rom marad.
Romok színeiben játszik az ország,
amíg teremti a fájdalmakat.

Hol van az út az engesztelő fényhez?
Írányát mért herdálja életünk?
A fal a kínokból semmit sem érez,
mégis csak ő hallgat együtt velünk.

NYOMOR

A nyomor gondolataimon sétál,
súlya alatt vérzik a tiszta szó,
talpához igazodik minden égtáj,
míg a horizont eltaposható.

Ahol valaha a vers kivirágzott,
most kemény, kopár, üres föld a csend.
Nem mentette a gyökér a virágot!
Cserben hagyja a jövő a jelent.

A nyomor tapos mindent, ami éled,
nincs felszín a szavak lélegzetéhez,
nincs ég, melyben a távlat elmerül,

csak mindennapi küzdelem a létért.
Ebben a harcban nincs már egyéb érték:
a puszta élet a cél – egyedül.

KUDARC

Ajánlom a Mentor kiadónak

Egy tollvonással áthúzták a lelked.
A fények helyére a csend fagyott,
s szégyenülten kikullogtak a versek
az időből, mintha céltalanok

lennének bennük azok a kis órák,
melyek szolgálóiként mánus-szavak
a lélek számlapjait körberóják,
hogy szülessen, és haljon gondolat.

A fájdalmat a körforgás föloldja,
de minden elveszített perc örök:
hiányát tovább dobogja az óra.
Kis sóhajok két dobbanás között,

oly némák, mintha nem is léteznének,
mégis velük lesz áthatóbb a csend,
amit cáfolni új gondolat ébred,
s dobogja tovább a szó a jelent,

a kudarcot is: önmaga kudarcát,
mikor átlép fölötted a világ,
érzéktelenné merevítve arcát,
hogyan semmi ne hasonlítson reád

belőle. Tűnjék mind kegyetlenebbnek,
ami elől csak menekülni kell!
És az üzenés áthúzza a csendet:
versed már a semmivel felesel!

KIETLEN SZAVAK

Versem nem irodalom: pusztán élet.
Míg minden képzeletnél súlyosabb
nyomorban élek, a többlet nem élhet
túl mindennapi, súlyos gondokat.

Míg percről percre tengetnek a morzsák,
egyre egy túlélhető pillanat
öklébe szorulnak a metaforák,
s ismétlődnek a kietlen szavak,

amelyek ölik a szellem vidékét,
hogy ne érhesse körül édenét,
ne fessen szárnyat magának a szépség,
ha röptéhez sehol sincs messzeség,

csak visszatérítenek az irányok
a rettegés napi morzsáihoz,
ahol széthullnak a hitek, és álmok,
s a gondolat hatalma egyre fogy.

Amíg nyomorgok, nem írhatok verset
másról, mint ami puszta életem.
Meg sem hazudtolhatnak a szerelmek,
mert versem az egyetlen végtelen.

MEGÁLLAPÍTÁSOK

A túlélésről szól ez a világ,
s a túlélés csak létezés, nem élet,
árnyék-arca a tökéletlenségnek,
hogy tökélyvel álcázhassa magát

örök áldozatként a folytatás,
ami mulandót ad a végtelennek,
sikoltássá erősítve a csendet,
mert a csend örök benne, semmi más.

Az életösztonnel játszó halál
tétje a lázadó kálváriának,
melyben tartalmak nyílnak, és bezárnak
mélyebben minden könyv lapjainál.

A pusztulás egyre lapoz, lapoz,
oldalakat hajtva az életünkre,
s az oldalak egyre vakuló tükre
magába öli a gondolatot.

A semmi havazza léptünk nyomát,
amikor a könyv végleg becsukódik,
és a csend már csak önmagára ordít.
Ő az egyetlen túlélő világ.

KETTŐSSÉG

A nyomorunk is épp oly végtelen,
amilyen végtelen bennünk a lélek.
Az egyik mindentől foszt szüntelen,
a másik átéri a mindenséget.

E kettősség őről, míg nem mered
tetten érni azt, ami ismeretlen.
Mint kirakós játékból, részletek
hiányoznak, hogy felismerhetetlen

legyen a kép, ami a létezés
millió arcát kerengeti rendre.
Értelmed, szavad, életed kevés
ahhoz, hogy okot és célt fölfedezve

megérthesd az egészből bár magad,
a létéért küzdő nyomorúságot,
és lelked, ami annyira szabad,
hogy elhagyhatná az egész világot,

ha ezzel nem tagadná meg magát.
Mert csak a lelkiismeretben élhet
túl minden ellene játszott csatát,
hogy a nyomort leküzdhesse az élet.

ÁRAMSZÜNET

Az volt a láng, ahogy a gyertya égett!
Kínlódva győzte le a vaksötétet,
s nagyobb árnyékot vetett a világra,
mint annak széle, hossza, magassága!

Parányi nap az égtelen nagy éjben,
a konyha néma asztalszögletében,
öli magát, hogy láthatót teremtsen,
és fényében a csend is arcra leljen.

Az áldozat, ami nélkül nincs élet,
isteni létet kölcsönöz a fénynek,
vele dobognak a teremtett árnyak,
mintha a szíve lenne a világnak.

Hirtelen még egy szívnek lángot adtam!
Papírom fölfénylett a virradatban,
s minden árnyék magát megismételte,
mintha megkettőződött volna lelke.

Lám, minden fény külön világot élte!
Egyedül győzi le a vaksötétet
akkor is, ha száz gyertya közös lángja
hazudik derengést az éjszakára.

Ahány gyertyát gyújtottam, annyi álom
foszlott szerte a feltámadt világon,
s a dolgok mögött szaporodó árnyak
védőfalat húztak föl a halálnak.

ÉVSZAK – I.

Közénk álltak a hatalmas telek,
behavazták az emlékezetet,
nincs hová utat taposni a hóban.
Ablakunkra dzsungelt rajzolt a fagy.
Fázunk a pálmalevelek alatt.
Innen minden messzeség visszatorpan.

Talán ez a tél lelkünk évszaka?
A didergés nem múlik el soha
s ellene lázadnak a történelmek?
Az ezredfordító, boldog nyomor
világtérképén sínylődik a kor
és eltévednek benne a szerelmek.

Egyre tehetetlenebb a vidék,
amelytől horizontot lop az ég:
mintha kilakoltatna önmagából.
Kedvesem, tudod-e, milyen a csend,
ha uralni kezdi a végtelent,
és ellene már a vers se világol?

ÖRÖK PER

Lassan nyerte meg a pert a tavasz.
A tél ezerszer fellebbezett az éghez,
arcunkra zúdította a havat
és fojtó jégbilincsekkel kísértett,

hogy lelkünk is kifosztható legyen!
És tűnt a vers, a bűntelenül vádlott,
ami bármilyen télben téltelen,
mert óvja az örökzöld igazságot.

Most a tél végre, végre menekül,
de karmait még vissza-visszamártja,
s a jajszó a szívünkig nő belül,
belesikoltja minden dobbanásba,

hogy nem lehet végtelen a tavasz!
Amíg a világ elmúlással számol,
csak belülről dönget börtönfalat,
hogy araszolgasson a szabadságból.

Hát ezért örök a tavasz pere
a halállal, a pusztulással szemben,
míg a folytatásnak kell győznie
egy fellebbezhetetlen átmenetben.

SÁRTAVASZ

A csillagtalán, sötét ég alatt
a szél úgy támadt fel, mint a szavak,
ha a csend rácsai mögül kitörnek,
hogy átmentsék a gondolatokat
az új évszakba forduló időnek,
ami múltját legyőzve lesz szabad.

A szél enyhe volt és mégis dühödt,
világot kavart a falak között,
a fagy bilincseit úgy zúzta, törte,
mintha indulata lenne örök,
hogy az idő börtöneit legyőzve
csírázzanak az életösztönök.

A harc fölött túl magas volt az ég
ahhoz, hogy elkendőzze a sötét,
vízzé vált a legyőzött fagyok vére,
és mosta a földek örök sebét,
és nőtt a sár: győzelmek eredménye.
Süllyedt a szó, ami jövőt ígért.

Egy évtizede éljük a tavaszt,
ahol vér vízzé válik, s a szavak,
hitek, álmok elsüllyednek a sárban,
mintha nem égne fölöttük a nap,
hogy menedékre leljünk a sugárban
s termőfölddé apassza a sarat,

ahol megfoghatnak a magok.
Fagyot törő, vad, enyhe szél vagyok,
akinek lázadás lett a hazája,
s aki hiába szórja a magot,
ha szíve csírával rohad a sárba,
és kihalnak vele a tavaszok.

PÁRHUZAM

Mi nem tudjuk azt újra kezdeni,
amiről hitünk ezerszer lemondott,
s ezerszer lehulltak tartalmai.
Mi nem tavaszodhatunk, mint a bokrok.

Torpanásra ítél a gondolat,
ami magánál bölcsebb folytatást vár,
nem teremtheti újra ugyanazt,
hát silányabbá válik minden fánál.

Az elmét lassan égeti a lélek.
Aligha ragoz jövőben igéket,
ami csíráat a semmiben fogan.

Kint virágba borul egy boldog éden,
bent sivatag ölel földön és égen
s a sivatagnak homok-lombja van.

KÉP

Olyan az életünk, mint ez a kép:
a varázshó elolvad s a szemét
felszínre ér; még fagyos föld felett
ringatják céltalanul a szelek,

majd enged a talaj, ömlik a sár.
Olyan az életünk, mint ez a táj.
Póreségét semmi sem rejtí el,
se lomb, se fű, se hófehér lepel.

Csakhogy a csupasz tájkép átmenet:
győzni fog a zöld a szürkék felett,
rügy pattan, gólya, fecske hazatér,
csírák kardjait élezi a szél,

ezer csillagszívű kicsi világ,
nektárjától szédül meg a világ
hogyan tavaszról kirobbanjon a nyár.
Csak a mi életünk marad kopár.

UTCASEPRŐ

A könyvkiadás figyelmébe

A költő olyan, mint az utcaseprő,
de a munkája még annyit sem ér:
seprűjéből száll a gondolatfelhő
és porrá válik, mire földet ér.

A világot hiába tisztogatja,
mind végtelenebb a szeméttelép,
hordalékát hordalékára rakja
benne a vívódó emlékezet,

és mindhiába sepri, újra felgyül
a rendet megbénító friss salak,
míg a seprű ereje egyre gyengül
s lassan szeméttbe hullnak a szavak.

Oly mindegy, hogy költő, vagy utcaseprő,
ha soha nem lesz boldog tisztaság,
ha cél nélkül éhezik mind a kettő,
mert éhbérre méltatja a világ!

TAVASZTALAN

Ha nincs mit menteni az átmenettel,
megszűnnek a lélek évszakai,
s lombtalan, virágtalan lesz az ember,
mert rügyeket már nem tud bontani.

Boldog gyümölcs sem édesedik benne,
nem lánghol föl az őszi fájdalom,
mintha belül oly mozdulatlan lenne,
akár egy darab megkötött beton.

S az üresség súlya magába húzza,
mert nincsen annál nehezebb teher,
mint ha képtelen tavaszodni újra

s újra a lélek szerelmeivel,
hogy életünk kis pályáit befutva
lombunk, virágunk sose tűnjön el.

ÉVSZAK – II.

Mint a lankadó szárnyú gondolat,
úgy járja át életünket a szél,
zilálja a megfáradt lombokat,
a vesztésről tört rímekben beszél,

s míg szaggatja a fák leveleit,
melyek címzettje a múltó idő,
a tárulkozó ágakra megint
alászakad a fehér temető,

s üres lappá válik a fájdalom,
ami bármivel teleírható,
mert mind kietlenebb tartalmakon
gyalogol értelmetlenül a szó,

hogy kimondja azt, ami elveszett:
a hontalanságba hullt verseket.

VÉDETT VIDÉK

ÉRZELEM

Évek múlnak, s az érzés múlhatatlan.
Elhullnak körötte az évszakok.
A csöndet újra pörgeted magadban,
mint egy viseltes magnószalagot,

s hallod a semmi sóhaját, a sejtés
 eget gázoló, komor lépteit,
 a magát visszapörgető teremtest,
 ahogy lemond arról, amit tanít.

A távlat már a végtelen üresség,
 múlik a táj, meghalnak a szelek.
 Szűnnek a nappalok, tűnnek az esték,
 bepárásodik az emlékezet,

mintha élnél még, s nem lennél sehol már,
 álom, valóság egyaránt tagad,
 hogy elvesztegess mindent, ami voltál,
 csak az az érzés maradjon szabad,

amit a semmi sem tudott megölni,
 mert fájdalom szorozta erejét.
 Az érzelem, míg a csendet kitölti,
 életben tartja a múltó igét.

KIÜRÜLT ÉG

Romos az ég. Tükreit összetörték.
Szilánkok sebzik föl a levegőt,
a szél véres szárnyakkal rója röptét,
és ránk zúdulnak a piros esők.

Úgy vagyunk együtt, mintha tükörképben
cserélnék föl egymás tekintetét:
ott, ahol magad véled, magam vélem,
átfordítja arcát rajtunk az ég,

és csillagok zuhannak le a földre,
bár fényük sosem ereszt gyökeret.
Mintha helyet cserélne mindörökre
az Isten, és a lelkiismeret,

s egy kiürült ég romos partján élnénk,
és vétkeink vívódnának velünk,
egymást vádoljuk a felelősségért,
hogy a végtelen a semmibe tűnt!

Ránk tör az égdarabkák pengeéle,
a szilánktenger lassan betemet.
Nem óvhatja meg az Isten igéje
azt sem, aki nála büntelenebb!

Csak űzetünk egy tükörkép-világba,
ahonnan minden a semmibe hullt.
És lelkünk mégis egyszerre kiáltja,
hogy nem múlt el mindörökre a múlt,

mert szerettél, mert szerettelek! Látod?
Az ég nem felejtí a csillagot.
Hiába törí össze ezer átok,
maradék fénye mindent átragyog.

SZAVAK KÖZÖTT

Tégy úgy néha, mintha megértenél!
A szavak között táguló világból
a csendet söpri vissza ránk a szél.
A gondolat mind távolabb világol,

mintha fényét elhagytuk volna már.
Mondd, elképzelhetsz-e kietlenebbet
annál, hogy eltűnik a láthatár
és bábuí leszünk a végtelennek?

Közös egünk egyszer csak szertehull.
Fölad vonzást, kerengést, álmot, átkot,
minden kis részben ellentéte dűl,
mintha mi szakítnánk szét a világot,

s kisodródik magából a világ.
Céltalan és oktalan lesz a vesztés,
amelyben fölszámolja önmagát
a létünknek hazát adó teremtés,

ha egymást érteni a szó kevés,
ha kihálnak azok a jelentések,
amelyek egy végtelen ölelés
körívébe írják bele a véget.

Tégy úgy néha, mintha megértenél!
Hadd tegyek úgy, mintha megértenélek.
A csöndet fújja, söpri ránk a szél,
s a szavak között elmúlik az élet.

ILLÚZIÓ

Te is tudod, hogy nem voltál soha.
A mennyezetről ég-szemcsék peregnek,
és lassan ég-poros lesz a szoba,
ahol falak szorongatják a csendet.

A por ragyog, mint a fény, s mint a sár.
Sejtelem minden szöglet létezése.
Hiába matat meztelen sugár,
a kép széthull millió részletére.

Tűnik és fölsajog a fájdalom,
hogy egyetlen szobába fér hiányod.
Úgy taposhatsz itt a tartalmakon,
hogy megőrizd a tartalmatlanságot,

mert mindkettő egyformán ostoba:
te is tudod, hogy nem leszel soha.

EMLÉK

Volt tél, mikor arcunkból hullt a hó,
és megdermedt a lélek állomása,
egyszerre halt a pillanat s a szó
bele a fehér moccanatlanságba.

Azóta elhagytak telek, nyarak.
Az idő sem gondol a múlt időkre.
Az érzelem, mint rossz film, elszakadt.
Már csak az úr folytatható belőle.

De fennmaradt a konok állomás,
belefagyva az iránytalanságba.
Minden érkezést, minden indulást
megsemmisít a szerelem halála.

Semmi sem hevít, és semmi se fáj.
Oly rég időnk se jut a fájdalomra,
hiszen mindegyre túlélni muszáj
anélkül, hogy valaha éltünk volna.

A mindennapnak nincs távlata már:
a jelent hajszolja a jelenléte,
törpül benne a végtelen határ,
és ráfagy régi állomások képe.

TÚLOLDAL

Tűnik ez a táj is: kihull magából,
hiánya már köztünk se kóborol.
Az éjszaka határtalanul gyászol:
mindent temet, mégsem múlik sehol.

A végtelen derékba tört a jég.
Sikolya bármeddig folytatható.
Úgy nyilall a feketébe, fehérén,
mint felhők homloka mögül a szó,

ha megjátssza, hogy csillagfénnyel áldott,
és bolyong körülötte egy világ,
melyre ő mintáz völgyet, magasságot,
s árnyalja az arcok túloldalát.

De a csillag is játszik a halállal,
mint a szó: egyszer ellobban, kiég,
lelke millió szikrán szerteszárnyal,
és visszahull rá a feketeség.

Ez történik velünk is, nagy titokban:
szerelmünk, versünk percekig, ha él.
A Nap, világát elpusztítva robban,
s világ nélkül a fénye mit sem ér.

Tűnik a táj, és az idő is múlik.
Egyszer nem lesz világa semminek.
Nem lehet szeretni a csenden túlig,
ahol már ellobbant a képzelet.

VÉDETT VIDÉK

Ez a múlt idő egy kis rezervátum,
melyben védett vidék a fájdalom.
Az ember a vereségekre ráun,
és túllép a fölsebzett tájakon,

mert gyöngébb a lelke teherbírása,
a súlynál, amit élete visel,
s jogot kell teremtsen a folytatásra
jövőt megjátszó emlékeivel,

de van egy múlt, melyben érzések élnek,
álomcsatát vívnak a kétkedések
a valósággal, ami elhagyott

egy állomáson, ahol nem várt semmi,
ahonnan soha nem fogsz tovább menni,
hiába sírnak föl a mozdonyok.

PAPÍRHAJÓ

Te sem tudod, hogy mi a végtelen.
Túl hosszú fonata a képzeletnek
ahhoz, hogy találkozz benne velem,
mielőtt eltemetnének a versek.

Már bőrünkre égtek a csillagok.
Éget a távlat minden villanása,
míg életünk oly kiszolgáltatott,
hogy a teremtés ítélhet halálra,

s összekényszeríthet a semmivel,
bár minket is csak ellene teremtett.
Életünk a halállal sem rímel,
s a semmivel sem rímel, hogy szeretlek.

Az érzelem nem épít gátakat.
Hajtogatom a kis papírhajókat,
hogy végtelen semmin átússzanak
s egyszer partot érjen velük a holnap,

és tudom, hogy holnapunk sose lesz.
Az idővel már nem történik semmi,
csupán elporlad bölcső és kereszt,
csak lassanként elfelejtünk szeretni,

és ahogy az érzelem elapad,
úgy apadnak a távlatok is, rendre.
A versekből kihullnak a szavak
s a végtelen széthull kérdőjelekre.

JELENTÉS

Jelentem: velem nem történik semmi.
A nyomorom nő, nem én süllyedek.
Maholnap nincs miből kenyeret venni.
Az éhezésem áll két ékezet,

ami lekottázható, mint az ének,
és harsogható, mint a himnuszok.
Ó, csak addig éhezem, amíg élek!
Csak addig fázom, addig harsogok

boldogságról e gyönyörű hazában,
ahol egyre meghátrál a jelen,
és mégis arra kényszerít, hogy játsszam
ezredmagammal kis főszerepem

egy tragikomikus történelemben,
ahol drámai helyzet, hogy vagyok.
Az évszázad rajként húz el felettem.
A koszovói albán-magyarok

kis motyóikkal egyre menekülnek
és nem érkeznek soha sehova.
A földről szülőföldek el-eltűnnek,
ha délibábbbá válik a haza.

Bombák hullhatnak, lángolhat az éden,
fölperzselhet minden szót a halál,
millió főszereplő halhat éhen,
jelentem: nem történik semmi már.

FATEMETŐ

Talpunk alól egyre lopják a földet,
lélegzetünkből erdők tüdejét,
tisztásaink fölött sasként köröznek,
és árnyékokat szórnak szerteszét

a hazugság fekete repülői.
Szárnyuk fölsebzí az ég homlokát,
s csillagok szeméből a fényt kitorlí,
hogy ne lásson magára a világ.

A fatöncök, a jeltelen keresztek
gyökere máig életet ölelt,
s fejet, koronát, erdőt, hitet vesztett
otthonában lassan sírjára lelt.

A szél rohan: nincs mibe kapaszkodjon.
Dühét nem fékezi, csak a hiány,
hogy nem törheti át magát a lombon,
és ág sem hajlik szeszélye nyomán.

Az ég a temetőig alászállhat,
nem tartják már a fák fönt az eget!
Az aláhulló csillagok úgy fáznak,
mint a tájon a lelkiismeret,

hogy túri a kiszolgáltatottságot!
Becsületénél is szegényebb már
az ember, akit kiforgat egy álnok
világ, és átszel a látóhatár.

A FENYŐK NEM PERELNEK

Igazság nincs, amíg vannak kijátszott,
becsapott, megalázott tömegek.
Egy bíróság előtt fehérén állok,
a vádak meg sem közelítenek.

A terem agyonkínzott levegőjén
átfúj kidöntött fenyők illata,
és átgázol ezer erdei ösvény,
melyen senki nem érkezik haza,

csak zúg fölötte egy letarolt ország.
A szél a hiány lombjaiba tép,
és magát ítéli el a valóság,
mikor előhívja arcát a kép.

De a kidöntött fenyők nem perelnek!
Csak törzsük helyébe nyilall az ég,
mint fellebzője gaz ítéleteknek,
melyek kivégzik szálfák tömegét!

Engem gaz szó vádolt igaz szó ellen,
és fölmentettek törvényes szavak,
de lázadni fog minden szavam, versem,
ameddig a garázdaság szabad!

KÉRDÉS

Mondd, hol a vers? Hová rejti a lélek,
hogy ne temesse el ez a nyomor,
amelynek már csak a gúnyneve élet?
Hol a vers, hogyha nincs kiút sehol?

Milyen szerelem jut ennek a kornak?
A szennytől lassan megfullad a Föld.
Van-e hit, ami lelket birtokolhat,
ha a kilátástalanság kitölt?

A csönd létráin égig ér a jajszó,
de eltéved a csillagok között,
mintha semmibe nyílna minden ajtó.
A távlat tőlünk régen megszökött,

és nincs gondolat, ami utolérje,
mert semmivé válik a semmiben.
A képzeletnek nem lehet esélye
ahhoz, ami benne emléktelen.

Hát hol a vers, ha elveszett a távlat?
Mi őrzi mégis azt, mi elveszett?
Tán a lélek gyárt végtelent magának,
eltemetni az áruló eget?

SZELLEMLIRRADÓ

Felelj! Mi vagy te, erdélyi magyarság,
küzdő szellem vagy nyomorgó tömeg,
aki hiánnyal fátyolozza arcát,
hogyan tükröképét se ismerje meg?

Szíved még lüktet a lepusztult tájon,
méri a fogyó másodperceket,
de a jövőd mind hontalanabb álmom,
amelyből nem virradnak reggelek,

ha nem riasztod föl magadra fényed,
a semmi ellen küzdő emberséget,
ami erőd, s hited bástyája lesz,

hogy a hont otthonod váltsa valóra,
s szülőföldedet szellemvirradóra
visszahódítsa az önismeret!

TÜKÖRKÉP

A világ tükörcépében az élet
fordítottja mindannak, ami van,
a bal a jobb, a rossz a jó, a fények
feketék, míg az árnyék lángban ég.
Ott boldog az itt boldogtalan ember,
és hazára lel minden hontalan,
a semmi célt cserél a végtelennel,
és kezdetté lényegül át a vég.

Szürke életünk színes a tükörben,
ünnepelnek a kis hétköznapok,
s a hit, amit tükörként összetörtem,
összerakja az ég szilánkjait,
hogy többletté váljon minden hiányunk,
amit hazátlanságunk ránk hagyott.
A veszteségre az életünk ráunt,
a fájdalom elidőtlenít.

De minden, ami bennünk egyre sorvad,
a tükörképben duzzadó erő,
mintha folytatást ígérne a kornak,
ami tükrözött arcáért kiáll,
ha kell, százszor horizontot cserélve,
hogy évig érjen föl az a jövő,
amit sokszoroz lelkünk tükörképe,
és visszapattan róla a halál.

VÉLETLEN

Véletlen, hogy erdélyi magyar lettem,
s hazátlan hitem őriz nemzetemben,
nélküle mégsem lennék ugyanaz
a hiányaiban hányódó ember,
akit megaláznak történelemmel,
bár jövője fölött a múlt virraszt,

és mintázni meri a jövő képét,
hogy vigaszt hazudjon a szenvedésért,
ami lényegéből forgatja ki,
s hiába tudja: a túlerő átok,
s rendre törvény öli a magyarságot,
nincs más útja, mint magát vallani.

A felhők napot takarnak az égen,
a fény csak itt-ott tör át, oly szerényen,
hogy alig mintáz csúcsokat a táj,
pedig ez a táj az otthon, a távlat,
ahonnan menekülni nincs bocsánat,
ahol árnyékban élni is muszáj.

Lehet, hogy illúzió, pusztá álom
ez a határon túli magyarságom,
de milliók álma, tehát igaz,
s bár véletlen: erdélyi magyar lettem,
s hazátlan hitem őriz nemzetemben,
nélkülem nemzetem sem ugyanaz.

FOHÁSZ AZ ÉVEZREDHEZ

Új évezred! Hozol-e újulást,
föltámadást e jövőtlen vidéknek,
hogy ne temesse a nyomor s a gyász
el benne az átküzdött ezer évet?

Történelme jajkiáltásait
van-e erőd az élet dallamára
áthangolni? Fölordani a kint,
amelynek hona a hazátlansága?

Itt múlt a múlt. Kallódó várkövek,
kastélyok boltívén dereng az alkony
és egyszer csak senki nem érti meg,
ha nem lesz, aki érte fölvirradjon.

Új évezred! Te nem a semmitől
vagy új! A régi nélkül nem is lennél!
A jelen minden múltat örököl,
így lesz hitelesebb a végtelennél.

Hát vállald minden örökségedet!
Ne herdáld el! Őrizz még ezer évig
saját múltadból minden nemzetet,
amelynek a jövője benned érik,

s ne felejts minket! Rajtunk a határ
úgy lépett át, mint a hiten az átok.
Add, hogy meghaljon bennünk a halál.
Új évezred! Folytasd a magyarságot!

HÁROM SZONETT A TISZÁHOZ

I.

Otthon vagyok, ha leülök a parton.
Szobám a csend, a füzek sóhaja.
Halkan szólok, szavam magam se hallom:
talán csak hozzád érkezem haza.

Te vagy a folytonosság biztonsága,
örökebb, mint a változó világ,
ami célokat éget homlokára,
hogy eltorzítsa arcát s homlokát.

Te vagy az a táj, ami visszavágyik
a gyermekkori, parttalan csodáig,
ahol büntelen minden szerelem.

Ha Tisza partján, vagy a Szamos-parton
sűrűsödik karjaimban az alkony,
végtelen idővel ölelkezem.

II.

Már lángolni kezd a fáknak a lélek,
egy egész nyár szerelme bennük ég,
s a folyó tükrén meg-megtörő fények
között a világra zuhan az ég.

Nehéz a menny, de a folyó erősebb:
sodor, ha kell, szennyet és csillagot,
öle télnek, tavasznak, nyárnak, ősznek,
ringat mindent, ami él és halott,

mert az időtlen megmaradás medre.
A halálból is újrateljesedve
görget kétséget, fájdalmat tovább.

Hatalmasabb, mint a mérgező átok,
mossa a mélységet és magasságot,
és menti nekünk ezt a kis hazát.

III.

Nem történelem és nem perc az élet.
Nem Mohács, Világos, nem Trianon
égeti föl bennünk a messzeséget,
de minket herdál minden tartalom,

ha megfosztjuk fényétől ezt a tájat
s ráépítünk sok kietlen csodát,
hogy örök folyónk szabad áramának
utat szabjon egy holt beton-világ.

Uram! Hagyd meg ezt a giz-gazos partot,
ami árvizekkel vívja a harcot,
a természet küzdelmét meg ne öld,

és ne engedd, hogy az ember megölje.
Add, hogy a te Fenséged örökölve
mentse a Tisza lelkét meg a Föld.

VÖRÖSMARTY 200. ÉVFORDULÓJÁRA

A költők lassan ronggyá rongyolódnak
és önmagukkal törlik le a port
a nemzetről, melynek csak szó a Szózat,
bár rendületlenül a lelke volt,

s már lelke volt, mikor könyvek sem éltek!
Vonásainkat őrzik a rögök,
de a rögökben porladnak az évek,
ha nem ég tükör sírjaik fölött,

ha nem tükröz a Gutenberg-galaxis
csillagrendszere olyan távlatot,
hogy kiolvasható legyen a harc is,
amelyben öröklétünk fölradott.

Hát ment a könyvekkel elébb világunk,
de a jövő egyre szembetapos,
mint ami egyetlen irányra ráunt.
Az idő talpa hullócsillagos.

A nemzet sorsát nincs ahogy fölérnünk,
ha történelmünk szertekaszabolt,
s erónk szerinti legnemesebb fényünk
küzdelle lassan sorsonként kiolt,

mintha a nemzet már mögöttünk állna,
és előttünk egy gyötrődő világ
eltékozolt, szerteszórt magyarsága.
Mi a dolgunk, hogyha már nincs hazánk?

A könyvespolcok telnek, Vörösmarty!
S mégis mind kevesebb a gondolat,
ami velünk tanul meg fönnmradni,
hogy fényével írjon árnyékokat.

KÖD ÉS KERESZT

Még köd tartja fogságában a várost,
de homlokán már átsúrol a fény
és ideszólít minden magasságot,
hogy lángoljon a mélység peremén.

A lángban öreg dombok térdepelnek,
fohászuk, mint a mánus, körbejár
és glóriába vonja a keresztet,
amelyben örök idő a halál.

Álmukban ölték meg a katonákat,
s halott álomból nincs út sehova.
Elmúlhat fölöttük bármennyi század,
az idő nem lép túl rajtuk soha.

A bennük ketté metszett levegőben
az ég és a föld egyszerre kiált
világ ellen, háborúktól gyötörten:
az Ember miért öli önmagát?!

A hantok fölött ringat a fűtenger,
nagy hullámokat vet a kétkedés,
a domb együtt inog a rettenettel
s a meredten álló kereszt kevés,

hogy gátat vessen egy nagy lázadásnak,
amelyben a világ szembeszegül
önmagával, s ostromolja a várat,
ahová maga ellen menekül.

A város arcán a köd foltot ejtett,
most törli le sugarával a nap.
A földből úgy nőnek ki a keresztek,
mint a fájdalomból a gondolat.

KŐIDŐ

Minden városunk történelmi város,
minden pillanatunk történelem.
Tragédiák megkoronázásához
percenként járul a bölcs értelem,

mikor készséggel átkölti a múltat,
hogy magába hantolja vétkeit.
Már nem az emlékezők koszorúznak,
mert csak a koszorú emlékezik.

Lassan minden idő szoborrá dermed,
vagy fallá, utcakővé, s csak a versek
járnak kőről szóra évszázadot,

hogy bár a lelkünk megmentse belőle,
amit lassan falaztak be a kőbe
a Kőműves Kelemen-városok.

A SEMMI ELLEN

Tóth István emlékére

Haláloed tarolt bennem, mint az orkán,
ajzott kétségek vad szeleivel.
Végigsöpört egész szellemünk sorsán,
mégsem temetlek, nem temetlek el,

mert a végtelen eltemethetetlen!
Őt kísértette egyre szellemed,
hogy teremthess az örök semmi ellen
minden szavaddal új lélegzetet.

Lehajoltál a taposott parányhoz,
ami magasságnak mélységgel áldoz,
hogy a távlat ne legyen délibáb.

Egész lényed megannyi apró sejtje
az értelem hű otthonát kereste,
ahonnan a szív sem szökhet tovább.

SORSKÉP

– Valamit elloptatok tőlem,
hogy szegényebbek legyetek.
Ebben a vers nélküli csöndben
ti maradtok a vesztesek! –

szólt az a senkiházi költő,
akire senki sem figyelt.
Kopott volt már az emberöltő,
sóhajig taposott a kert,

és olyan arctalan a nemzet,
mint a pusztán a délibáb,
ami csalogat, bíztat, kerget
mindent a semminél tovább,

és a semmin túl az irányok
medrében a gond megrekedt.
Hitek koldultak igazságot,
de a világ mind éhesebb,

és nyomorultabb volt. Az éden
minden regéből kikopott.
Bábelek imbolygó kódében
dőltek romba az otthonok.

A családokat szétseperték
cél nélkül hömpölygő szelek.
Dideregtek az üres esték,
velük fáztak az istenek.

Minden csak pénz volt már, és érdek:
rablás, politika, nyomor
között tengett az emberélet,
a lelke nem volt már sehol,

s míg a nagy Bábel, Európa
csöndben rabolta önmagát,
szótlanodott a nemzet sorsa,
és kanyargott a délibáb,

és az a senkiházi költő,
kinek még szíve volt a szó,
kikopott, mint a nyútt felöltő:
viselni hiábavaló.

KARAMBOL

Ezt a verset már nem tudom, ki írja,
mit játszik meg, és milyen akarat
a lélek országútjain kibírva
minden percben a karambolokat,

és átlépve saját magán ezerszer,
derékba tört világok tetemén.
Nem tudom, hány lélekkel él az ember,
és nem tudom, hányszor haltam meg én.

Hányszor hagytam ott kínba dermedt énem,
megjátszva, hogy az vagyok, aki él?
A színjátékból kihal a szemérem,
a roncsokba beleszakad a szél,

és foszlányai landolnak a csenden.
Van-e mentségem arra, hogy vagyok:
igazolja-e az, amit vesztettem,
mindazt, amiért mégis maradok?

Megalkuvás ez, vagy kevesebb annál?
Gyávaság, magától menekülő?
Ahogy egyre lapot fordít a naptár,
cserbenhagyja magát minden idő,

és nem tér vissza. Soha nem tér vissza.
A múlttal magam én sem áltatom.
A vért a föld, lég, gondolat beissza
s időtlenné válik a fájdalom.

De föllázad az öntudatlan álom,
visszatapos ott, ahol nő a gaz,
kis kereszttel jelöli száz halálom
s fölírja rá: csak eddig volt igaz.

SZÁMADÁS HELYETT

Velem van minden, ami elhagyott.
Az idő gyűjt, felejt, de nem tud ölni,
csak egyre halmozza a lim-lomot,
ami lassan a jövőt is kitölti.

Gyermekkorom kis kerítéseken
kúszik át, és kószál a mondatokban,
hogyminden ígében jelen legyen
az ígélet, ami valaha voltam.

Ifjúságom is kitartón követ.
Csalódva, kétségeivel gyötörten
számon kér minden szerelmet, hitet,
amelyben arcát lassan összetörtem.

Jöttek a súlyosodó évszakok,
évek tele egy titkos félelemmel.
Úgy éltünk, mint cellában a rabok,
ahol lassan fallá válik az ember,

mégis volt ablakom: a gyermekem.
Úgy kapaszkodtam rá a fénynyalábra,
hogymátmentsem a történelmeken,
a tegnapokból egyre át a mába.

A ma nem cella, inkább romtelep.
Élősködő s omló emberi sorsok
között söprik szerteszét a szelek
mindazt, amit egy század összehordott.

Itt élünk és egyre fogyma jövőnk.
De amielhagyott, azt féltve őrzöm,
hiszen belőle lettem. Az időt
nem kapja és nem adja senki kölcsön.

A VIRÁG TEKINTETE

A szavak között nincs többé virág,
csak perzselt fű és kínlódó gyökér,
amire a kétségek csöndje hág,
mielőtt beledermedne a tél.

Száraz levelek suttognak velem
valami szelet békítő imát,
mint a magáról lehullt szerelem,
ha föl csak csupasz karokkal kiált,

és minden éke eltaposható.
Mind távolabbra tekinthet a szem.
Egyre üresebbé válik a szó
s tartalmatlanabbá a végtelen,

mert semmibe nyílnak a távlatok
és a semmit meglátni már a vég.
A teljességen túli holnapok
aszályába sorvad a messzeség.

A teljesség ezért illúzió.
Mondd, mit hajszol az értelem velem?
Szirmonként hull a semmibe a szó
és meghal a virág tekintete.

A SEMMI LAPJAI

Most írom meg a semmi lapjait.
Egyszer ez lesz a legigazabb versem:
a lap hófehérsége úgy vakít,
mint nagy telek a lelkiismeretben,

s ahogy az űrt fölszántják a sorok,
megtelik a szó a csend illatával,
ami összetartja a távlatot
és pusztulást is végtelennel árnyal,

mert tökéletlen minden, ami van,
csak születni és elpusztulni képes,
s fényénél súlyosabb árnyéka van,
hogy magán túl mentse az ürességet.

Lehet égitest, lehet gondolat,
vagy a rét füveinek pengeéle,
bármi, a semmiből mi kiszakad,
hogy múló létezését végigélje,

számol a céltalanságával is.
Csak az értelem perel önmagáért,
nem hiszi el, hogy a léte hamis,
és tovább küzd egy értelmes viláért,

míg egyszer csak a semmi lapjait
kezdi önmagából kitergetni,
mintha rendre feladna valamit,
hogy végül ne maradjon, csak a semmi.

A TIZENEGYEDIK PARANCSOLAT

VESZTÉS

Hiába gyűjt, egyre herdál a szellem,
minden birtokával többet veszít
abból, ami óvja a semmi ellen,
hogy folytatásba mentse titkait,

annál, amit nyer egy új hódítással
ha gondot szánt benne a képzelet
és az eke égre fordít magával
bevethetetlen kérdőjeleket.

Mert a kérdések földje egyre meddőbb,
nem bontanak csírát a válaszok,
hogy igazolják a boldog teremtőt
s a szellem útját jelző csillagot.

A körforgás boldog forogtatágában
halál életbe tűnik gondtalan.
Az elmúlásban örök folytatás van,
csak a szellem marad évszaktalan,

csak a gondolat nem ró örök pályát
a csillag körül, ami benne ég,
mintha halállal óvná szabadságát
a rendtől, amit rávetít az ég.

Hiába gyűjt, egyre herdál a szellem.
Minden birtokával többet veszít.
Ahogy terjeszkedik a végtelenben,
egyre oltja saját csillagait.

ÖLTÖZÉK

Vetkeztetnéd a végtelen világot?
Hiszen csak önmagába öltözött!
Minden ruhája a te valóságod
a pillanat s a végtelen között.

Minden te vagy, ahogy belőle lettél
testestől-lelkestől. A gondolat
se más világ, és nem bölcsebb a rendnél,
melyből nem vetkezheted ki magad.

Nem tudod, talán soha meg nem érted,
ez a végtelen hogyan működik?
Hogyan lehet az egész világ részed,
mint hordozod örök atomjait

végesebben egy csillag-sóhajtásnál,
ami bepárasítja az eget,
ha rád a köd mögött olyan halál vár,
amit nem látnak a csillagszemek?

Magadból is csak a ruhákat látod
és úrré vetkeztet a gondolat,
hogy meztelenül valódi világok
sorvadnak el csillagmezek alatt,

és a kétség egyre jobban diderget,
hogy lényegedtől foszt meg életed,
mintha a test lassan ölné a lelket
s a szavak elnyelnék a verseket.

FÖLDCESEND

Már nem fér a világ metaforákba!
A tehetetlenség hasonlatára
a képzelet egyre képtelenebb,
mintha szavak alá hullna az élet,
kimondhatatlanul sajgó igéket
éget mind mélyebben belénk a tett.

Ha mondom, sem azt mondom, amit érzek,
mintha a szó egy archaikus ének
dallama lenne, tőlem elmarad,
és mindhiába írom meg a verset,
csak azt hordozza, amit kifelejtett
magából a gond és a gondolat.

A percek mind alacsonyabbra szállnak,
már nem karcolnak eget madárszárnyak,
lassan emelkedik rájuk a föld.
Képzeld el szárnymozdulatot a földben!
Az élő szó fájdalma ily erőtlen,
hogya a csend kemény felszínt kitölt.

KÓHINTA

Valami különös világban járok,
ahol hintázik az egész mező.
El-el löki, rúgja a magasságot
és mégis néma minden, mint a kő.

Szólnék, de hangom furcsán visszapattan,
mintha valóban kő lenne a csend,
ami a hangnak áthatolhatatlan,
hogy ne zendüljön dal, csak idebent.

Félek, fázom, és nincsen menedékem,
ezen a tájon nem óv semmi sem.
Úgy kavarog velem a furcsa éden,
mint az emberrel a történelem,

magasból mélybe s újra vissza. Vissza.
Ugyanúgy himbál minden pillanat.
A csillagok fényét a köd beissza,
hogy csak a kő érintse arcomat.

Nem tudom, a hinta megáll-e egyszer?
Kijózanodik-e ez az idő,
hogymint szembeszálljon a végtelen csenddel?
Lesz-e keményebb a szó, mint a kő?

TORZÓ

Egyre gyűlnek a félbemaradt versek,
mintha szöknének tőlük a szavak,
és visszahőkölne a gondolat
mindattól, amiben kiteljesedhet,

mert olyan tájakra merészkedett,
ahol csatát vív a szellem, a lélek,
ahol nincsenek már, csak ellenérvek,
és velük vérző lelkiismeret.

Illúzió, hogy végtelen irányba
indulhat a gondolat, képzelet,
mert a szavak annyira végesek,
hogy halálukat semmibe kiáltja

a táj, ahol a vers szerteszakad.
A küzdelmek mögötti, sajnó kétség:
miért tegye föl a költői kérdést,
ha ő öli meg a válaszokat?

Talán itt van az értelem határa,
tán itt lobbannak el a csillagok?
A távlat nem tűnik, csak elhagyott,
s a végtelen lett végtelenül árva,

s a félbemaradt vers csak egyre gyűl.
A verssorok örök torzóként élnek
ott, ahol húrokat szaggat az élet
dallamtalanul és verstelenül.

FEHÉR

Lassan a szavaink lesznek fehérek
s feketék, súlyosak a szóközök,
mintha a kimondható szenvedések
kullognának a szótlan jaj mögött,

ami minden tájképet lesötétít,
hogy ne érlelje a jövőt sugár,
és ne láthasson soha föl az égig
az ember, akit árnyékol a táj.

Így lesz a szó a világ ellentéte.
Ha nem lesz képzet, ami utolérje
a létezést ölő mélységeket,

melyekben elvész szín, gondolat, forma,
a teremtést a nyomor birtokolja
és szava sem lesz többé senkinek.

FALAK

Már tisztáztad, hogy innen nincs kijárat:
előre-hátra céltalan az út,
az álmok is konok falakká válnak,
hogy mentséget magadnak se hazudj.

Te vagy a fal! Képzeleted se vághat
ablakot ott, ahol nem folytatódsz,
szűk értelemben olyan jól bezártak,
hogy bilincsként csörgetheted a szót.

A díszlet, persze, egyre cserélődhet,
de soha nem nyit ajtót börtönödni
se csillagfény, se tisztaszívű nyár.

Vannak utak, melyekre sose léphetsz.
Nem képzeld el és mégis megérted,
hogy az egyetlen ajtó a halál.

JÁTSZMA

A játzmának oly régen vége már:
elveszítették arcukat a bábok,
átgázolt önnön csendjén a halál
s elárulta a halhatatlanságot.

Az ember homlokát hideg körök
dermesztik. Alig-mozdulat a semmi.
Rég nincs jelentés a szavak mögött,
mellyel érdemes lenne feleselni,

csak közhely van: szónoki sablonok
vagy céltalan, súlytalan párbeszéddek.
Akkor lázadok föl, ha hallgatok.
Nem halhatok meg, hogyha nem is élek.

Olyan egyszerű lenne a világ,
ha céltalanságunk nem fájna benne!
Az Isten pörgetné a glóriát
az élet arca köré fényesedve,

és nem árnyékolna a kétkedés,
talán arca se lenne a halálnak.
Olyan egyszerű lenne az egész,
ha soha nem hamisítná a látszat,

s a játszma, fölfedve minden adut
nem kényszerítne meghasonulásra,
mint ez a belénk ázott alagút,
melyre ráomlik csúcsok magassága.

CÉLTALANUL

Lehet, hogy magunkat felejtjük el?
A szó értelme is hiányba hullhat.
A romokon már a sár énekel
és gyomok, füvek strázsálni tanulnak.

Csak a szél jár még ki-be önmagán,
mint az elemi erő szabadsága,
mint pillanat a végtelen után,
aminek egész világ lesz az ára.

Az idő lassan elfogy. Perceink
kerengetik a semmi mutatóját,
nagy úrök számlapján körbekereng
életünk. Magába öli az órát.

Hát ennyi volt, és ha van, ennyi van?
A tökéletesedő céltalanság,
ahol a létezés bizonytalan?
Addig világ, míg úrök összetartják?

Mondd, hol élünk? Mondd, mi is ez a föld,
ahol ütközik pokol és mennyország,
hogy harcából a semmit örököld,
míg odafönt a csillagokat osztják?

Milyen éden ez? Évezredek
át termeli az örök pusztulásnak,
amitől nem menekül semmi sem?!
Isten, ha vagy, mondd, hogy a világ látszat!

Mondd, hogy céltalanságban van a cél,
s születés lesz a teremtés halála,
mikor az úrök ellen harcra kél,
mint a szél, az értelem szabadsága,

s nem lesz előtte fal a végtelen,
és a vég se fog többé győzni rajta!
Mondd bár egyszer végig, istenesen,
hogy álmod magát folytatni akarja,

s a kis fűszálra is emlékezik,
amit a csöndben taposni teremtett,
s az emberhez, kit magára tanít,
írja tovább céltalanul a verset ...

KÉRDÉS

Különbözik-e értelmed és lelked,
vagy a kettő oly gyakran ugyanaz,
minthogyha magadról írnád a verset,
mikor a gond gondolatot fakaszt?

Ha porszem minden végtelen szemében
az életed, és szellemed se több,
sóhajod nem kavar szelet az égen
s leheletedtől sem tisztul a köd,

létezésednek vajon van-e célja?
S ha céltalan, a lélek mit jelent?
Értelem, hit, vagy Isten tartozéka?
A kérdőjelen átzuhog a csend.

Ameddig élsz, nem kaphatsz reá választ,
és ha már nem élsz, nem is kérdezel.
Nem tudod meg, függvénye-e halálnak
a lelked, amelyért Isten felel,

s azt sem, hogy van-e egyáltalán lelked,
vagy ösztön s tudat szövevénye csak
érzelmed, hited, fájdalmad, szerelmed?
Van-e Istent túlélő gondolat?

FÉNYBÖRTÖNBEN

Ez a görnyedt, kicsi asztali lámpa,
ami az egész világot kizárja,
hogy csak az éljen, amit fénybe von,
viseli a mindenség sötét terhét,
amit fényére boltoznak az esték.
Falak futnak körbe az asztalon.

S e falakon túl immár semmi sincsen.
Asztalom kicsi fénybörtöne minden:
itt startolnak, landolnak távlatok,
amelyek nem rabjai a világnak,
mert nem tarthatják rabságukban árnyak
sem a lelket, sem a gondolatot.

Mindaz, amit körbefalaz az élet,
levet magáról minden sötétséget,
ha lélekből indul a gondolat
és nem kiutat keres a világból,
csak pusztá létével világot cáfol,
mert a lélekben nincsenek falak.

Így lesz végtelen ez a kicsi asztal,
amelynek fénybörtöne felmagasztal,
és mint egy röptér, örök távlatok
indulási és érkezési helye.
Amikor kilépek a végtelenbe,
akkor érzem azt, hogy otthon vagyok.

DZSUNGEL

Nincs hová szöknöm, csak magamba mélyre,
a lélek-gondolatok dzsungelébe,
ahol a források szívből fakadnak,
hogy gyűjtsék dobbanásom kis tavaknak,
melyeket beszőnek titkok, liánok,
és mégis tükrözik a magasságot.

Mikor az eget fájdalom takarja,
holdfényt fodroz a tavak tiszta arca
és messzi csillag ég a tófenéig,
mert a messzeségek egymást elérik,
őrzik, megtartják egymást, oda-vissza.
Nincs felhő, ami őket szétszakítsa.

A gondok a dzsungel mélyébe vesznek.
Zörejek hangolnak a rettenethez,
a félelem nagyvadai köröznek,
ítélet-illata támad a csöndnek,
ami a kétes nyugalommal játszik,
mint halállal az élet, mindhalálig.

Ezer útvesztő iránya kísérthet,
minden árnyban magammal szembenézek,
és minden árny mögött a derengéssel,
ott, ahová a gondolat sem ér el,
csak a sejtés, ösztön, végtelen álm,
hogy belőlünk gyúl a fény a világon,

ami minden csendet úgy átvilágít
a tófenébe süllyedt magasságig,
hogy örök útra térnek az irányok,
és minden irányban visszatalálok
a bennem raboskodó kicsi fényhez,
amíg éltet egy szökési kísérlet.

HATÁR

Tudom, hogy egyszer kilépünk a tájból,
hogy mit hoztunk, viszünk, lényegtelen,
hiszen a világ megszűnhet akárhol,
ha letagadhat a történelem.

A lélek szabadságharca az élet,
ég domborul a mezők homlokán,
ahol csatát vívnek a kétkedések
és megsebesül minden délután,

mert hitünk apad és törpül a térkép,
szívünket szerteszeli a határ
és megjátssza aorták vízesését,
hogy zúgjon, zuhogjon az, ami fáj,

s minden, ami a szívünkkel kerenghet,
lassan ölje, vesztegesse magát,
mintha elszótlanodnának a versek,
s hontalanná válnának a hazák.

Az ég kilép homlokunk távlatából,
a gondolat sem lesz folytatható.
Ez a világ letarolhat akárhol,
amíg bárhol elhallgathat a szó.

Bárgyú a hit, a pillanat, az élet.
Szorong a csend a keresztek között.
Amit hoztunk, magunknak is kevés lett,
amit viszünk, nélkülünk is örök.

ANNO 2000

Mi egy évezred sok évmilliárdhoz?
Egész történelmünk egy pillanat,
ami az eljövő percekért áldoz
föl önmagából évszázadokat,

s míg küszködünk, hogy átlássunk az égen,
fényévmilliós múltból csillagok
néznek keresztül az emberiségen,
mint a virrasztó arcán a halott.

Ó, nem az idő múlásától félek!
Ha nincs mi múljon benne, nincs idő!
Csak azt félttem, ami múlik: a létet,
míg szétburjánzik a csillagmező,

és imitt-amott elevenbe szántva
életet teremt, majd gondolatot,
hogy szava is legyen az elmúlásra,
mindarra, amit rendre elhagyott

az idő, ez a hitegető, hűtlen,
mégis kitartó, furcsa fogalom:
rendjébe kényszerít kis életünkben
és rendet bont örök tartalmakon.

Mert akár lesz értelem, ami mérje,
akár nem: benne pusztul a világ,
és nem segíti át új létezésbe,
hogymint újra végigjátszhassa magát

a kerengés, a fény-árnyék, az élet,
az értelmetlenül bölcs értelem.
Egyszer csak véget vet a létezésnek
s nem méri magát többé semmiben.

Hát mi egy vagy tízezer évnyi élet?
Mi a parányi élet ideje?
Kis órája a nagy időtlenségnek,
melynek óraszíve megáll vele?

Elérkeztünk egy ezredfordulóba:
Jézus 2000 éve született
és mintha 2000 év nem is volna,
a jászolt eltakarja a kereszt.

RAVATAL

Álltam nagy rációnk ravatalánál,
és arra sem volt magyarázatom,
a csönd miért nagyobb a hallgatásnál,
s a gyertyafény csönddel miért rokon?

Tombolhattak volna a kétkedések,
de már dermesztette őket a gyász;
bábui maradtak az érvelésnek:
a semmire egy mindenség vigyáz!

Lám, pusztul az ésszerűség világa,
s míg hömpölyögnek a galaxisok,
az érzelem, az ember kis csodája
pörgeti velük a gondolatot

tovább, ha van, és ha nincs magyarázat,
mert Isten több annál, amit teremt,
s nem hódolhat be soha a halálnak
az, ami élteti a végtelent.

Egy gondolat mégis zokogva rázott:
rációnk vára önmagára dőlt,
s a romok alól kimentett világok
szívében már alig dobog a Föld.

Alig hiteget Isten már magával,
aligha értünk lett mindenható.
Az elme mind égettebb szárnyal szárnyal,
s mind nagyobb súllyal húzza le a szó

egy fölraivatalozott világképhez,
amelynek temetője lesz az úr.
Az úr nem gondolkodik, nem is érez,
csak magába hull, istentelenül.

BALJÓS TERCINÁK

Milyen kínlódva ragaszkodsz a szóhoz,
hogy mondhasd, amit régen nincs kinek,
és gondolataiddal néha oldozd

a gondot, ami lassan eltemet!
De a szavak, minthogyha hígulnának,
sokszor egészen mást jelentenek,

mint az a fájdalom, vesztés, gyalázat,
amelyért a verseket írni kell!
Gyakran értelmeddel is szembeszállnak,

hogy céltalanságoddal feleselj,
és miközben küzdesz a semmi ellen,
minden szó a semmiről énekel.

Tudod: ebben a baljós végtelenben
az ember hite már leáldozott
és nem búcsúzhat a világtól szebben,

mint ha belehalnak a verssorok,
és mégis, minden szóval, bárhogy éget,
küzdesz mindenért, ami elhagyott,

mert nem az volt az isteni ígéret,
hogy megsemmisüljön a gondolat,
ami átmenthetné az örök véget

a végtelen között, fölött, alatt,
hogy ne maradjon gondolatok nélkül
kerengő galaxis, bolygó, se Nap.

A világ, melyre céltalanság kékül,
mintha magától távolodna el.
Nem kaphatjuk a semmit örökségül

mindazért, amit veszítenünk kell!

RADÍR

Egyszer csak rádiózni kezd az Isten,
mert új világ-rajzhoz már nincs papír,
s eszköz nélkül teremtő világ nincsen.
Törli a mindenséget a radír.

A földrészek eltűnnek. Óceánok
hullámverése már alig seper,
de a felszint ölő rádiózások
nem bírnak a csend mélységeivel,

mert a teremtés nem fér egy papírra
s az Isten sem cserélhet már lapot.
A magas és mély új életre hívja
lassan azt, amit kiradiózott,

s a semmi mögül talpra áll az élet.
A napok kitörölt bolygói közt
a fájdalom és halál újraéled
és győz az ember a radír fölött.

Lám, a teremtmény a teremtés őre.
Ez a világ talán csak annyit ér,
amennyi folytatható lesz belőle,
ha megsemmisíti magát a tér,

és marad a kiradiózhatatlan
távlatot őrző lélek-gondolat,
ami megjátssza Istent ezer arcban,
bár lehetne arctalanul szabad.

De ameddig nem ér el teljességet,
formákkal tölti ki saját magát
és ellentmond az ellenteremtésnek,
hogy ne nyerjen új lapot a világ.

VISSZABONTÁS

Ha már semmi sem lesz folytatható,
visszafelé kezd pörögni a játszma,
mintha hátrálna a dimenzió
valami léte előtti világba.

Előbb a lélek hal ki, majd az arc,
és egyre több lesz az arctalan ember,
akit saját hiánya visszatart
attól, hogy térdeljen a végtelennel.

Lassan bontja le várát a világ.
Az idő, aminek egy az iránya,
hátrálva visszatapossa magát
a születése előtti halálba.

Fordítva múlik minden pillanat.
Még a pillanatnál is kevesebbet
él az, ami a síkon áthalad.
Már csak árnyékuk van az embereknek,

mikor az utolsó perc is kihal.
Időtlenül a fény se szülhet árnyat.
A mindenség most egyetlen vonal,
amit magára görbít az alázat.

Az emberből már semmi sem maradt.
Az árnyék még a testét derengette,
de a vonalból minden kiszakad
egy értelmetlenül mélyülő csendbe.

Semmit csak semmitől választhat el
már a vonal, hát visszafut a pontba,
innen a ceruzahegy útra kel
s a Semmire a Mindent rárajzolja.

MERÉNYLET

Mondd, miért rendezted így be a világot,
hogy ne nyugodjon meg soha semmi benne?
Mért taszítnak vissza konok körforgások
mindent újra s újra bezárt kezdetekbe?

Mit ér az ismétlés? Bezárva a körbe
mindennek csak önmagába van iránya,
hiába győz telet a tavasz, ha őszbe
hull a nyár és újra tél dermed a tájra.

Milyen perspektívát teremtett a létnek
ez az őrült hajsza, melyben cél a hajsza,
ami kizárja a tökéletességet,
mert ha zenitre ér, percre, ha uralja?

Netán kihívása az emberi szellem,
az egyetlen irány, ami kört szakíthat?
Eredendő bűnünk a tilalom ellen,
melyből az üzetés távlatai nyílnak?

Értelmünk lenne a rend ellen merénylet,
amit a rend termel saját maga ellen?
Fogja-e uralni ezt a mindenséget,
hogyan a teljesség egyszer hazára leljen?

Hogy az ellentétek egymást fölözlassák,
s ne pokol tükrében nézzünk téged, Isten,
ami hevíti körforgásaink harcát,
hogyan ne legyen cél, ha céltalanság sincsen?

Engedd ezt a kényszert megbontani egyszer!
Ha már a rend kétsége emberi elme,
hadd vívjon olyan csatát a végtelennel,
melyben a világot viszi győzelemre!

KÖRÍVEK

Valami sodró, nagy gondolat kéne,
ami minden akadályt elseper,
hogyan a szellem szabad lehessen végre
és határait messze hagyja el!

Ne vergődjék a saját hálójában,
ahol a kétség okot, célt keres,
bár körülötte végtelen világ van.
Száguldjon át okok, célok felett,

levetve magáról a horizontot,
ami kétségek körívébe zár,
s súlyokkal körbefalazzák a gondok,
hogy bezáródjon a látóhatár.

Minden gátat és béklyót törjön össze
akkor is, ha a börtön végtelen!
Szökéséért egész világ körözze:
csak a szabadságban van értelem.

Mindaddig celláiba vész az elme,
csörgetve a ráció láncait,
amíg fel nem menti a hit kegyelme,
hogy képes felérni az istenit,

és a lelke átlátja a világot,
nem elméje: a lélek gondolat,
békítve mélységet és magasságot
a bolyongások boltíve alatt,

ahol már nincs kétely, nincs magyarázat.
A mindenség mindennel azonos,
amiből a létezés épít várat,
galaxist, embert, halált, csillagot.

Valami sodró, nagy igazság kéne,
ami átszakít szögesdrótokat,
ne haljon bele saját lágerébe
emberben az isteni gondolat.

IMA AZ EMBERÉRT

Adj, Uram a léleknek fényvilágot,
a sötétségből tiszta kiutat,
amelyben megsemmisülnek a gyászok
és irányra talál a gondolat.

Ha a fájdalom megnevezhetetlen,
a végtelen vele szerteszakad
s elvesztegeti magát minden versben,
bárhogy őrködnek a hívó szavak.

Minden kusza, hogyha a cél homályos,
ha élni létezésnél nehezebb,
ha gondba satíroznak a hiányok
és vergődik a lelkiismeret.

Azt add, Uram, amit egyre csak vettél:
a teljességet teremtő erőt,
ne legyen gyatrább a tökéletesnél
ember előtted s önmaga előtt.

Mondd! Te az örök tökély birtokában
miért teremtettél esetlegest?
Mért hagyod kínlódni ezer irányban
s ezer jajban az emberi nemet?

Mért adtál értelmet kérdőjelekhez,
ha kérdésre csak kétség válaszol,
s a gondolkodás, mint egy kopott jelmez,
hősét s szerepét nem leli sehol?!

Hát azt add Uram, amit már nem adhatsz,
más világban más embert, más jelent,
s olyan lelket a fénylő virradatnak,
ami sokszorozza a végtelent.

A TIZENEGYEDIK PARANCSOLAT

A szó most tépi szét a glóriákat,
a töréseken átvérzik az ég,
és a szentségek egyre égben áznak,
amíg ki nem ürül a messzeség.

Áznak a hitek, mítoszok, a versek,
a lélek fény- és márványszobrai.
Semmijük sem marad az embereknek,
ami előtt fejet kell hajtani.

Saját lelkén is áttapos az elme,
a passzív édenből kiűzetett,
hogy a csillagok között utat verve
jogot nyerjen a végtelen felett.

Ösztön? Hatalmi vágy? Isteni képlet?
A mindenséget kell megmenteni,
mielőtt széthull, vagy magába éget?
A tízparancsolaton kívüli

kései parancs ez, kései kétely,
talán egy kicsit isteni szerep
megküzdeni egy fonák teremtéssel,
ami szítja s oltja az életet,

mert egyszer beterel a tűzgödörbe
minden galaxist, bolygót, csillagot,
hogy új világot lobbantson belőle.
Rendre minden világ így lesz halott.

Az életöszton nem illik a rendbe,
mégis ő a világ mentőöve
tudattá és paranccsá teljesedve,
mert pusztulását le kell győznie,

s a tizenegyedik parancs lesz első.
Van hozzá pár évmilliárd idő:
„Mentsd meg azt, amit adott a teremtő,
ne pusztíthassa el ugyancsak Ő!”

ÖRÖK HOLNAP

I.

Már szorongatja torkunkat a vég,
a tudat, hogy az ég is szétomolhat,
bölcsojje volt, sírja lesz csillagoknak,
mert ami benne éled, benne ég.

Mintha millió ragyogó kereszt
kövezné a végtelen temetőjét,
és köztük botladozna az öröklét,
melybe minden idő beleveszett,

s a bolygók, mint az apró rovarok
nyüzsögnék körül a kereszt-napot,
ami étellel csábít, halált érlel,

úgy ejti át egymással önmagát
az Isten, az ember, és a világ,
bár a végtelent föl sem érjük ésszel.

II.

Bár a végtelent föl sem érjük ésszel,
benne születik minden gondolat,
ami irányt, kiutat tapogat,
s teret hódít mindazzal, amit észlel,

mert egyre vonzza, bővöli a távlat,
s amit tud, az nem lesz elég soha.
Amíg a mindenség nem otthona,
meg kell vívnia vele a csatákat.

Ha vadászzónáját óvja a vad,
ha az eb a kerítésig szabad,
a rengetegből kicsi hazát bérel,

s ha többet akar, küzdenie kell
ismeretlen ellenfeleivel.
Elmének mindenben kutatni merészel.

III.

Elmének mindenben kutatni merészel.
Jogot adott hozzá az értelem,
ami átküzdött évezredekben,
hogy leszámoljon tabuk édenével.

Az ember magát már vállalni képes!
Bár tudja, hogy csak kétségekre hág,
le meri vetni azt a glóriát,
ami díszlet a tehetetlenséghez,

s a kérdéseket halmozó világhoz,
ahol a végtelen csak véggel átkoz,
mert jövőnkhez örök múlt sem elég.

Hogyan is érné születését tetten
a világ, ha nincs kezdet végtelenben?
Tágul, és egyszer széttörik az ég.

IV.

Tágul, és egyszer széttörik az ég.
És nem lesz hova hulljanak a részek,
nem vonz, nem taszít se részt, se egészet
semmi, ha nem létezik messzeség,

mert levetette testét a világ.
Csak az úr suhan át a pőre csenden,
mint a múlt idő az emlékezetben.
Ami lassan felejt el magát.

Ó, régen nem lesz soha sehol ember,
mikor a vég ütközik végtelennel,
elherdálja mindenét, céltalan,

s kiűzi magát a világ magából,
ha alaktalanná szakad a távol,
vagy a mindenség magába zuhan.

V.

Ha a mindenség magába zuhan,
elnyeli az élő, teremtett tájat,
piramist, szobrot, verseket, csodákat,
az éltető napot, s az arctalan

világ lassan cserbenhagyja magát.
Fekete sírba sűrűsödő végzet,
vagy végzetig szakadó hűtlenségek
jellemezik ezt a bolyongó csodát,

ami még oly szenvtelenül kereng,
mintha örök lenne benne a rend,
és csak az élet, szerelmek, és álmok

hordoznák az elmúlást és halált.
De egyszer minden visszájára vált.
Menthet-e ember életet, világot?

VI.

Menthet-e ember életet, világot?
Értelmünk tétje lehet-e egyéb,
mint megóvni az otthon kék egét,
s az örök holnapra virradó álmok

ágymelegét a csillaglakta égen?
Lesz-e képes arra az értelem,
hogy túlnőjön teremtő Istenen,
megértse, mi a cél a teremtésben,

s uralva eszközét, mentse a célt
világért, emberért és istenért,
hogy semmisüljön minden talmi átok,

és a folytatás végtelen legyen?
Ha nem menthet világot értelem,
mit jelentenek az évmilliárdok?

VII.

Mit jelentenek az évmilliárdok,
ha minden a pusztulásnak terem?
Halálok között hol a végtelen,
s mi menti az örökkévalóságot,

ha az idő is úgy függ minden perctől,
mint a ki-be lélegzett levegő,
mert létezés nélkül sincsen idő,
és a végtelen kártyavára megdől?

Mintha értelmünk vesztene el minden
csatát ott, ahol már küzdelem sincsen;
a válaszok helyén csak űr fogan,

s mert a kétségek hitnél súlyosabbak,
tán üzenetük sincsen a szavaknak,
ha a teremtésnek csak sírja van!

VIII.

Ha a teremtésnek csak sírja van,
s nincs semmi célja ennek a világnak,
déliabál talán? Űrök ellen látszat,
melyben a gondolat kiúttalan?

Ha így van, akkor véletlen a lét,
és a legnagyobb véletlen az ember,
akit Isten játékaihoz rendel,
hogy vele veszíthesse mindenét.

Ez a mindenség csupán ennyi volna?
Játszma, melynek önfeladás a sorsa?
S mert keresztnél ölelőbb a bilincs,

zárt körívekre feszül bolyongása,
hogy ne leljen irányt feltámadásra,
mert a sírján túl folytatása nincs?

IX.

Ha a sírján túl folytatása nincs,
s értelmetlen az egész világ léte,
vajon mi hívta, s miért hívta létre?
Ember szemébe porszemet ne hints,

remélt Isten! Hogyha a képzelet
is alkut kell kössön az elmúlással,
mindent ad, és semmit se nyer magával,
csak hullatja a messzeségeket,

akkor nincs miért se földön, se égen
fenséges istenhitében elégjen,
mert lángjának már áldozata sincs!

Marad az ember restellt póresége,
ami kétséget tapos föl az égre:
miért termett meg benne ennyi kincs?

X.

Miért termett meg benne ennyi kincs?
Mért érzi végtelen lelkét az ember,
ha nem szállhat szembe a végtelennel,
mert távlataihoz hatalma nincs?

Mért tátong bennünk ez a szakadék
anyag s szellem között, amit az élet
oly természetes együttlétben élvez,
áthidalni elménk mégsem elég,

hogyan léten túlra mentse szellemét?!
Milliárd évig kerenghet az ég,
és csak halálról szólhatnak a versek,

ha nem teremt olyan csodát a rím,
ami győz a mindenség kínjain.
Miért ad céltalan életet, lelket?

XI.

Miért ad céltalan életet, lelket
az Isten a világnak, hogyha nem
folytatható belőle semmi sem?
Miért kényszerít ránk olyan szerelmet,

ami eleve halálból fogantan
szüli azt, amit rendre elhagyott?
Mondd, hogyan teremtett gondolatot
a világ, ha bolygása öntudatlan?

A kérdőjelek sírhantokra nőnek,
válaszolni nincs arca az időnek,
amíg bizonytalan a létezés.

Van-e hát cél, amit ember fölérhet,
vagy vakondként túrja a messzeséget,
ami a megmentéséhez kevés?!

XII.

Ami a megmentéséhez kevés,
lehet, hogy épp abban többlet az ember,
míg percenként perel a végtelennel,
bár élete halálával egész,

mert az öröklét egész nem lehet!
Nem érheti át kezdetét és végét,
öröm-fájdalom tökéletlenségét,
a cél nélkül is boldog életet,

ami mindent a gyermekéért áldoz,
hogy esélye legyen a folytatáshoz,
amelybe múltja és jelene vész,

és mert a család jövője a nemzet,
lelke a kétkedő önismeretnek:
mért játssza, hogy többlet a szenvedés?

XIII.

Mért játssza, hogy többlet a szenvedés,
az élet, ha nem mentheti a többlet
időkön túlra arcát az időnek?
A világképet mi zilálja szét?

Mit hordoz a vesztés és fájdalom,
hogyha mélységet nem őriz a távlat?
Mit játszhat meg a lélek önmagának,
ha a világban nincsen tartalom,

s minden többlet illúzió marad?
A szavak boltívei omlanak,
s a képzelet sem bírja meg a terhet,

mellyel a semmi ránehezedik,
s megfojtja gondolatok titkait,
hogy esélyt se adjon az értelemnek.

XIV.

Hogyha esélyt sem ad az értelemnek,
értelmetlen ez az egész világ?
Hiába égi minden csillagát,
fénye kevés látni, amit teremtett?

Hitem, szavam bolyong a glóriádban
Istenem! Amíg élek, és halok
minden tűz áldozata én vagyok,
az ember, ki világában hazátlan,

mert bolygók és csillagok sosem éltek,
csak emberben ölsz létet s öröklétet,
ha lelke, értelme nem lesz elég

ahhoz, hogy megmentse ezt a világot,
s téged: a teremtő, isteni álmot!
Már szorongatja torkunkat a vég.

XV.

Már szorongatja torkunkat a vég,
bár a végtelent föl sem érjük ésszel!
Elménk mindenben kutatni merészel:
tágul, és egyszer széttörik az ég,

vagy a mindenség magába zuhan.
Menthet-e ember életet, világot?
Mit jelentenek az évmilliárdok,
ha a mindenségnek csak sírja van?

S ha a sírján túl folytatása nincs,
miért termett meg benne ennyi kincs,
miért ad céltalan életet, lelket,

ami a megmentéséhez kevés,
s mért játssza, hogy többlet a szenvedés,
hogya esélyt sem ad az értelemnek?!

ŐSZIDŐ

Lassan égi karokból pusztá földre
hull a világ, mint a falevelek,
és a megüresedett hangközökbe
az ádáz szelek besüvöltenek.

Dermed a táj, mint emberben az Isten,
föloldozhatatlan rend az idő:
akkor is múlik, ha már semmi sincsen,
ami a jövőbe átmenthető,

mert eltévedt a saját dzsungelében
a véget osztogató végtelen,
és nincs irány, amit hit, ész fölérjen,
ha nincs cél, ami értelmet terem.

Céllal játszani nem mer képzelet sem,
fél kudarcától minden gondolat.
Az elhulló, kis emlékezetekben
az avar földobog a hó alatt,

és bár az oltalomból kihullt régen
a szó is, ami bent sikolt, remeg,
fájdalma úgy zeng át a messzeségen,
hogy fölriasztja az emlékeket.

Nem értelemmel, hittel, gondolattal,
csak életösztönnel sikolt belénk
a folytatás. Kevés, ami marasztal,
tán még egy sikolyhoz nem lesz elég.

TARTALOM

FÉLÁLOMBAN	
Fölösleges vers / 5	
Óda a fákhöz / 6	
Nyári éjszaka / 7	
Nosztalgia / 8	
Szívmező / 9	
Alkony / 10	
Köd / 11	
Sikoly / 12	
Őszi táj / 14	
Óda a szívhez / 14	
Gyergyói ősz / 16	
Ágak / 17	
Évszaktemető / 18	
Őszi gondolatok / 19	
Félálomban / 20	
Alkony / 21	
Gyergyói éjszaka / 21	
Por és sár / 23	
Hályog / 24	
Éjjeli szonettek / 25	
Fal / 27	
Nyomor / 27	
Kudarac / 28	
Kietlen szavak / 29	
Megállapítások / 30	
Kettősség / 31	

Áramszünet / 32

Évszak – I. / 34

Örök per / 34

Sártavas / 35

Párhuzam / 37

Kép / 37

Utcaseprő / 38

Tavasztalan / 39

Évszak – II. / 40

VÉDETT VIDÉK

Érzelem / 41

Kiürült ég / 42

Szavak között / 43

Illúzió / 44

Emlék / 45

Túloldal / 46

Védett vidék / 47

Papírhajó / 48

Jelentés / 49

Fatemető / 50

A fenyők nem perelnek / 51

Kérdés / 52

Szellemvirradó / 53

Tükörkép / 54

Véletlen / 55

Fohász az évezredhez / 56

Három szonett a Tiszához / 57

Vörösmarty 200. Évfordulójára / 59

Köd és kereszt / 61

Kőidő / 62
A semmi ellen / 63
Sorskép / 63
Karambol / 65
Számadás helyett / 66
A virág tekintete / 68
A semmi lapjai / 69

A TIZENEGYEDIK PARANCSOLAT

Vesztés / 71
Öltözék / 72
Földcsend / 73
Kőhinta / 74
Torzó / 75
Fehér / 76
Falak / 77
Játszma / 77
Céltalanul / 79
Kérdés / 80
Fénybörtönben / 81
Dzsungel / 82
Határ / 84
Anno 2000 / 85
Ravatal / 87
Baljós tercinák / 88
Radír / 89
Visszabontás / 91
Merénylet / 92
Körívek / 93
Ima az emberért / 95

A tizenegyedik parancsolat / 96

Örök holnap / 98

Őszidő / 108

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GÁL ÉVA EMESE

A tizenegyedik parancsolat / Gál Éva Emese. – Miercurea Ciuc

Pallas-Akadémia, 2005

ISBN 973-665-083-9

821.511.141 (498)-1

Contravaloarea timbrului literar în valoare de 1960 lei s-a virat la

Uniunea Scriitorilor din România cont de virament

RO44RNCB5101000001710001

B.C.R. Unirea, București

A kiadásért felelős:

Tózsér József, a Pallas-Akadémia Könyvkiadó igazgatója

Főszerkesztő: Kozma Mária

A könyvet szerkesztette: Orbán Kinga

Tördelőszerkesztő: Both László

Műszaki vezető: Császár Csilla

A nyomdai munkálatokat a csíkszeredai Alutus Rt. végezte

Felelős vezető: Hajdú Áron igazgató

Gál Éva Emese lírája magányosan emelkedő vár a kortárs magyar költészet mezsgyéjén. A XIX. század költészetével, a Madáchéval és Vörösmartyéval tart rokonságot, kulcsszavai: szellem, gondolat, ész, szív és csillag, éppen úgy mint a zseniális nagyokénak, kik még úgy vélték, ami az emberrel történik, az a világmindenség állapotát is befolyásolja. Az alapvető különbséget a XIX. és a XXI. században fogant líra között a másfél évszázad alatt felhalmozódó kétségek adják, ezek teremtettségünk fontosságának, jelentőségének hitét kezdték ki. Él, él a szellem – írja Gál Éva Emese –, de meglehet, Isten nélkül. (Orbán Kinga)

További kötetei:

Ajándékgömb (1982)

Álomjog (1985)

Örökölt csend (1988)

Vízesések (1994)

Igazságszobor (1997)

Világévszak (1998)

Időváros (2001)

ISBN 973-665-083-9

9 789736 650833